

Overweging 10 november 2013

Schoonmaakactie

Lezingen: Jesaja 1, 18-26; 2Tessalonicenzen 2, 13- 3, 5; Lucas 19, 41-48.

Wanneer Jezus in het verhaal van Lucas Jeruzalem nadert, gaat Hij de voltooiing van zijn zending tegemoet. Dit naderend einde geeft zijn woorden en optreden een bijzondere lading. De toon wordt scherper en zijn daden radicaler. De tijd is daar. Er is geen ruimte voor het compromis. Het komt erop aan om heldere keuzes te maken. De zaak van God duldt geen uitvluchten en halfbakken compromissen. Zelfs gebruikelijke en breed geaccepteerde gewoonten komen onder deze urgentie in een ander licht te staan. Niet voor niets is de plaats van handeling Jeruzalem en de tempel. Beide hebben betekenis voor de uiteindelijke bestemming van het Godsvolk, een bestemming die wordt aangekondigd en geleefd in de Messias. Jeruzalem, symbool van de uiteindelijke vrede, stad van de Davidische, messiaanse koning. De tempel als teken van Gods aanwezigheid onder zijn volk, verwijzend naar de opdracht aan dat volk om zelf tempel van God te worden.

Jezus wordt bij de nadering van deze stad begroet als de Gezegende die komt in de Naam van de Heer en daarmee wordt Hij als die Davidische koning geïdentificeerd.

Jezus weent om Jeruzalem dat de wegen van God uit het oog verloren heeft en voorspelt haar ondergang. Hierna lezen we dat Hij de tempel zuivert van alles wat niet direct met God van doen heeft.

We mogen deze tekst lezen vanuit de omstandigheid dat Lucas zijn Handelingen en Evangelie schreef na de val van Jeruzalem en de verwoesting van de tempel door Titus. Waarvoor gewaarschuwd wordt is dus al historisch gebeurd. Het verwoeste Jeruzalem kan niet langer als symbool van de messiaanse stad fungeren, noch de tempel als het verblijf van de aanwezigheid van de Eeuwige.

Tegen deze achtergrond is de noodzaak voor het Godsvolk om zelf vindplaats van God en tempel van de Allerhoogste te zijn des te dringender. Of, zoals Jezus het zegt tegen de Samaritaanse in het Johannesevangelie: "er komt een uur, ja het is er al, dat de ware bidders God zullen aanbidden in geest en waarheid" (en dus niet op een berg, op een of andere heilige plek, of in de tempel).

De tempeldienst en de regels daarvoor kunnen het geloof ook zo veruiterlijken dat er slechts rituele handelingen overblijven zonder dat er sprake is van werkelijk geloof, van een innerlijke relatie met God, laat staan van een door de innerlijke band met God aangestuurd gedrag. Met andere woorden, de gang naar de tempel, naar de kerk, moet geen uiterlijke verplichting zijn, maar de uitdrukking van een innerlijk verlangen naar God. Dat is overigens geen reden om, wanneer je die innerlijke drang niet voelt, niet naar de kerk te komen☺.

Het verjagen van de kooplieden van de tempelhof heeft hiermee te maken. Kennelijk trof Jezus voornamelijk uiterlijkheid van geloof aan. De tempel was natuurlijk een machtig instituut. Van heinde en ver trokken pelgrims naar de tempel om daar aan hun religieuze verplichtingen te voldoen en offers te brengen om smekingen kracht bij te zetten. Voor al die afzonderlijke zaken waren voorschriften en tarieven. Een koppel tortels voor een eerstgeborene die in de tempel moest worden opgedragen als verplichting voor de dood van de eerstgeborenen in Egypte; een geit, een schaap of geldwaarde voor andere offers. Pelgrims kwamen met buitenlands geld, dus moest er gewisseld worden. Wellicht was men ook op zoek naar logies en zullen ook daar aanbidders voor geweest zijn. Op hoogtijdagen moet het er een drukte van belang zijn geweest. De tempelschatten waren

dan ook enorm.

Dat alles overschaduwet en verduistert waar het werkelijk om gaat. Het maakt van geloof een soort koehandel. Alsof God zit te wachten op de geur van slachtvee. Dit staat ver van het bidden in geest en waarheid. Het suggereert dat God zou moeten veranderen en bewogen zou moeten worden om te doen wat goed is. Niets is minder waar. Bovendien is het een heidens godsbeeld.

Het bidden verandert God niet, en dat hoeft ook helemaal niet. Het bidden moet de bidder veranderen. Door oprecht en in geest en waarheid te bidden wordt de bidder wat hij bidt, wordt hij tot plaats van Gods aanwezigheid, tot heilige plek, makom, tempel.

In het licht van de messiaanse tijd, van de uiteindelijke bestemming, van het eschaton, van het realiseren van Gods toekomst is dat van levensbelang. Lucas zet de ondergang van Jeruzalem in dat perspectief: plaats van God zijn en diens wegen gaan is leven, is vrede, is toekomst.

De reiniging van de tempel krijgt hiermee ook een overdrachtelijke betekenis. Als wij verondersteld worden die tempel te zijn, wat betekent dan reiniging?

Toch niet anders dan dat we zuiveren van hart worden? Immers uit een zuiver hart komen oprechte intenties en liefdevolle handelingen.

In ferme bewoordingen staat het zo ook in de eerste lezing uit Jesaja. "Kom, laten we samenwerken", zegt de Heer tot zijn volk, "al waren je zonden scharlaken, ik was ze wit als sneeuw". Werken we met God mee, het gaat ons goed. Maar gaan we andere wegen, dan zal het ons slecht vergaan. Dat is niet zozeer een straf van God, maar een consequentie van onze eigen keuzes en daden. De weg van God gaan is bouwen aan de stad van gerechtigheid, zo staat er in de laatste zin van de Jesajalezing. Een lezing die een deel vormt van het boek dat gaat over de Messias en de messiaanse tijd.

Voor de komst ervan, voor waar het in ons leven werkelijk om gaat, dienen we ons te zuiveren van alles wat het zicht op God verduistert.

Hoe is het dan zover met de Godgetrouwe stad gekomen, dat zij tot verval is geraakt? Jesaja zegt: leidinggevend en heulen met dieven en zijn dol op geschenken, zij zijn meer gericht op bonussen en grote salarissen dan op te doen wat recht is. Verweesde vluchtelingen en alleenstaande moeders komen tekort, mensen jagen zichzelf na en hun eigen bevrediging, geld is besmet door onrecht en gerechtigheid is ver te zoeken.

Hoe pijnlijk deze profetische woorden ook klinken, we zullen er veel van herkennen in de ordeningen van onze samenleving en de wijze waarop ook in onze wereld het recht met voeten wordt getreden. Ook onze wereld heeft nood aan schoonmaakacties. En dan heb ik het niet over een zaterdagochtend plastic en papier ruimen in park of langs de straat, hoewel ook dat zeer weldadig is.

Ik bedoel te zeggen dat we een hele klus hebben om de relaties tussen volken en mensen op te schonen. Om zonder bijbedoelingen en zelfzucht met elkaar om te gaan. Om te leren de nood van de naaste te herkennen en er gehoor aan te geven. Om recht te doen aan oorlogsweduwen en oorlogsvrijwilligers. Kortom, om de tempel van ons hart te zuiveren van koopmanschap en het vrij te maken voor wat God met ons voorheeft. Dit alles omwille van het Godsrijk, aangeduid met stad van vrede, stad van gerechtigheid, hemels Jeruzalem, woonplaats van de Allerhoogste.

Het lijkt nu alsof ik denk dat die beloofde werkelijkheid een vrucht van ons handelen zou kunnen zijn. Dat we het Godsrijk werkenderwijs tot stand kunnen brengen. Dat het iets is dat tot de menselijke geschiedenis behoort. Maar dat denk ik niet. Wel moeten we ons

deel van die werkelijkheid vervullen. We hebben er een taak en een verantwoordelijkheid in. Maar het is ook een geschonken werkelijkheid. Een product van genade. Als we het zouden kunnen bemeesteren, dan zou er teveel van ons in zitten om het het rijk van God te kunnen laten zijn.

Daarom denk ik dat het Rijk van God ons werkenderwijze en biddenderwijze nabij komt. Het is ons al menselijk nabij gekomen in Christus Jezus. Maar het moet ook nog aan ons vervuld worden.

Juist in dit aspect is de tweede brief aan de christenen van Tessaloniki zo onvoorstelbaar troostvol. Te troostvol om er niet een paar zinnen uit aan te halen. "Moge God die ons zijn liefde heeft betoond en blijde hoop heeft geschonken, onze harten bemoedigen en ons sterken met alle goeds in woord en daad. Bidt dat het Woord zijn luisterrijke loop mag volbrengen. Hij zal u sterken en behoeden voor de boze. Moge de Heer uw harten neigen tot de liefde van God en de standvastigheid van Christus."

Dat betekent dat we bidden dat zijn Rijk in ons geschiedt, dat zijn Woord in ons vruchtbaar wordt, dat we rechtvaardig en vergevingsgezind met elkaar omgaan en dat Hij ons behoedt voor het kwaad. Dat is wat we doen in het gebed des Heren. Elke dag weer bidden we dat we plek van Godsopenbaring mogen zijn en steeds weer mogen worden.

Bidden in geest en waarheid is meer en meer zijn onverwoestbare tempel worden, plek van Gods aanwezigheid onder de mensen.

In de naam van de Vader, + de Zoon en de heilige Geest. Amen.